

Evangelisch

Wát is Evangelisch ?

Dát is Evangelisch !

Poging tot opheldering in de verwarring

Drs. K. van Berghem

2004

Evangelisch . . .

In de 19e eeuw ontstonden er door het Réveil, dat in Zwitserland begon, vrije evangelische gemeenten. Er was vanuit de vrijzinnigheid van die tijd een terugkeer tot de grondprincipes van de Reformatie waarbij *de inspiratie, het gezag en de onfeilbaarheid van de Heilige Schrift* een belangrijke plaats innamen. Dit vindt men terug in het eerste artikel van de grondslag van de Evangelische Alliantie, die in 1846 in Londen werd opgericht. Hieraan kon men herkennen wie evangelisch was.

In dat jaar kwamen in Londen uit een brede en internationale achtergrond niet minder dan 1000 gedelegeerden uit Europa en Amerika bijeen, die 52 verschillende evangelische organisaties vertegenwoordigden. Met al hun verschillende nationale en kerkelijke achtergronden konden ze instemmen met de formulering over *inspiratie, gezag en genoegzaamheid* van de Bijbel. In deze brochure speelt de *genoegzaamheid van de Heilige Schrift* een belangrijke rol. Met de genoegzaamheid wordt bedoeld, dat wij genoeg hebben aan het geschreven woord van de Bijbel en voor ons geestelijk leven niet op (aanvullende) ervaringen hoeven te steunen. Dit behoedde de evangelischen voor buiten-bijbelse leringen en ervaringen.

In de 19^e eeuw was het de bedoeling dat alle nationale evangelische allianties zich zouden verenigen onder een overkoepelend orgaan. Door omstandigheden in die tijd, was dat helaas niet mogelijk. Pas in 1951 ontstond dat overkoepelend orgaan onder de naam "World Evangelical Fellowship." De Nederlandse "Evangelische Alliantie," die niet meer bestond werd na verschillende vergeefse pogingen pas in 1979 weer opgericht.

De "World Evangelical Fellowship" van 1951 had de Geloofsverklaring van 1846 opnieuw geformuleerd. De goddelijke inspiratie en het goddelijk gezag van de Heilige Schrift werden overgenomen. Helaas verviel onnaspeurbaar de notie van de genoegzaamheid van de Heilige Schrift.

Uit het vervolg zal blijken, dat hier het begin ligt van de kortsluitingen, die vandaag voor de nodige problemen zorgen.

Deze veranderde grondslag is nu onbedoeld een invalspoort geworden voor allerlei opvattingen die rond 1850 geen plaats in de oorspronkelijke opvattingen van de evangelischen konden vinden.

In 1906 ontstond in de Verenigde Staten de Pinksterbeweging. Daar werd sterk de nadruk gelegd op ervaring, die ruimte vroeg naast de Heilige Schrift en stilzwijgend gezag kreeg naast de Bijbel.

Daarmee werd de genoegzaamheid van de Heilige Schrift ondergraven. De Pinksterbeweging wordt ook wel de Eerste Golf van de Heilige Geest genoemd.

Rond 1960 ontstond de oecumenisch-charismatische beweging binnen de grote gevestigde protestantse en rooms-katholieke kerken. Deze "tweede golf van de Heilige Geest" is eigenlijk een Pinksterbeweging.

Tot hiertoe ontwikkelden deze bewegingen zich *buiten* de evangelische gemeenten waartoe onder andere de oorspronkelijke Vrije Evangelische en Baptisten Gemeenten vallen.

Rond 1984 ontstond ook *binnen* de evangelische beweging een charismatische beweging, die bekend staat als de Derde Golf. De aanhangers van deze beweging noemen zich niet pinkster- of charismatisch, maar ze zijn het voluit. Hier beginnen de moeilijkheden in het evangelische kamp. Vroeger was het geen vraag wie

evangelisch was. Wat toen op grond van de genoemde grondslag niet kon, nl. buiten-bijbelse ervaringen als gezaghebbend laten gelden, kon nu wel. De verwarring is ontstaan waar binnen het evangelische kamp de een pinkster/charismatisch is en de ander niet.

Voor zover men zich dit bewust is, wordt in de praktijk binnen vele zich evangelisch noemende gemeenten niet (langer) vastgehouden aan de genoegzaamheid van de Heilige Schrift. Bij meerderen geldt ervaring nu ook als een gezaghebbende factor in het geloofsleven. In het ergste geval stelt men de eigen ervaring boven de Heilige Schrift: "ik heb het immers ervaren!"

Men hoort uitspraken als "U hebt een God, die geschreven heeft, ik heb een God, die vandaag spreekt." Deze charismatici beschouwen zich als evangelischen terwijl ze het niet zijn. Zij hebben *iets meer* dan de evangelischen, nl. de doop met de Heilige Geest als tweede ervaring ná en los van bekering en wedergeboorte.

De pinkstertheoloog Dr. C. Van der Laan heeft in zijn proefschrift (Universiteit van Birmingham, 1987) geschreven, dat de Pinksterbeweging "de tradities van de evangelischen navolgt *aangevuld* (onze cursivering) met het geloof in een doop met de Heilige Geest." De verschillende charismatische bewegingen hangen dezelfde overtuiging aan. Het evangelie "plus." Dit is een leer, die door de evangelischen altijd als onschrijftuurlijk is afgewezen.

John Wimber, de leider van de zogenaamde Derde Golf van de Heilige Geest, hing tijdens zijn leven ook deze leer aan maar weigerde zich pinkster- of charismatisch te noemen.

Hij vond dat de benaming van deze beide bewegingen zodanig negatief uitviel dat hij zich "evangelisch" noemt, terwijl hij "charismatisch" is. Voor alle duidelijkheid was en is zijn aanhang neo-evangelisch charismatisch. Vanaf die tijd is een geweldige verwarring ontstaan die talloze christenen in de problemen brengt en onderling voor verdeeldheid zorgt. Het is verdrietig om tot zulke onderscheidingen te moeten komen om uit de verwarring te geraken.

Wát is Evangelisch ?

De rector van het Baptisten Seminarium te Bilthoven, Dr. O. De Vries, deed de uitspraak in *Soteria* no. 4, 1995:

"Het duizelt het gewone kerklid. Wat in vredesnaam is nu "evangelisch?" Dat is de brandende vraag, die ons allen bezighoudt. Hierop moeten we trachten een antwoord te geven."

De Vries besprak in *Soteria* het Engelse boek *Who are the Evangelicals? (Wie zijn de evangelischen?)* De schrijver, socioloog en Principal van London Bible College, Derek J. Tidball, rekent de charismatische beweging tot de evangelische beweging. De Vries zegt daarover "dit is niet algemeen gebruikelijk." Op grond van de hierboven gemaakte analyse was al vastgesteld, dat charismatische christenen niet tot de evangelische beweging behoren. Deelt men hen daarbij in, dan ontstaat er een verwarrende situatie. Toen in 1979 de Nederlandse Evangelische Alliantie weer opgericht werd, was voorafgaand daaraan de *genoegzaamheid* van de Bijbel inmiddels geruisloos uit de grondslag verdwenen. In de praktijk betekent het, dat de Bijbel niet meer noodzakelijk genoegzaam is. We wandelen door geloof en niet door aanschouwen of door ervaringen. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat kinderen Gods, die met de Heer wandelen en leven, geen ervaringen zouden hebben. Natuurlijk hebben ze die, dat is onvermijdelijk!

We erkennen geen ervaringen als ze niet aan de hand van Gods Woord bijbels bevonden zijn. Ervaring op zich heeft geen gezag naast en nog minder boven de Heilige Schrift. Dit is wat evangelische christenen na het Réveil al meer dan 150 jaar geloven en blijven geloven. Zij, die zich evangelisch noemen maar dit principe hebben losgelaten, zaaien verwarring.

Harold J. Ockenga, de president van Fuller Theological Seminary in Californië bedacht in 1957 de naam "neo-evangelisch." Uit dit theologische opleidings- instituut gaat tot op vandaag een sterke impuls uit, dat een stempel op het evangelische christendom in Amerika heeft gedrukt. In dit instituut is de eerder genoemde charismatische John Wimber als docent werkzaam geweest. Terwille van de duidelijkheid moet, als eerder opgemerkt, bij Wimber van de neo-evangelisch charismatische beweging gesproken worden. Alleen op deze manier krijgt men inzicht in de ontwikkelingen op het evangelische erf.

Door het wegvallen van de "genoegzaamheid" in de grondslag van de Evangelische Alliantie staat de deur open voor pinkster- en charismatische invloeden, die de doop met de Heilige Geest nà en los van bekering en weder- geboorte inbrengen. In deze Alliantie ontmoeten christenen van verschillende theologische achtergronden elkaar, die niet van deze feiten op de hoogte zijn geen of onvoldoende kennis hebben.

Er is inmiddels een immense verwarring ontstaan, die hard doorwerkt en zich op de werkvloer in evangelische gemeenten laat gelden. Binnen de Evangelische Alliantie en de Evangelische Omroep treft men christenen met een verschillende geloofsachtergrond aan, reformatorischen, evangelischen, maar ook pinkster- en charismatische gelovigen.

De neo-evangelisch georiënteerde christenen vormen de brug tussen deze categorieën. Hiermee wordt geen waarde-oordeel gegeven maar een feit vastgesteld. Als voorbeeld voor de kortsluiting kunnen de teksten van 1 Cor. 12.13 en Ef. 5.18 genoemd worden. De eerste tekst luidt:

"want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen, en allen zijn wij met één Geest gedrenkt."

Hierbij wordt de wedergeboren zondaar in het Lichaam van Christus ingedoopt. Dit is sinds de kerkhervorming reformatorisch/evangelisch. Dat is iets waar de betrokkene niét om vraagt, het overkomt hem, het is een éénmalige gebeurtenis.

Bij de vervulling met de Heilige Geest gaat het om een principiële andere zaak. "... Maar wordt vervuld met de Heilige Geest," (Ef. 5.18b). Hier geeft de apostel Paulus de gelovigen de opdracht om vervuld te worden met de Heilige Geest. Dat is iets waar de gelovige wèl om vraagt. Het gaat om een doorgaande vervulling met de Heilige Geest. In de pinkster- en de charismatische bewegingen, alsook in vele zich evangelie of evangelisch noemende gemeenten van na 1945, heerst de opvatting, dat doop en vervulling met de Heilige Geest hetzelfde is.

Dit is sinds 1906 een pinksteropvatting, sinds 1960 het oecumenisch-charismatische en sinds 1984 het neo-evangelisch charismatische uitgangspunt.

Als begrepen wordt *waar en hoe* het probleem is ontstaan en ontdaan wordt van alle emotie, wordt het probleem bespreekbaar. Er moet vastgesteld worden wat men gelooft. Dan hoeft men elkaar ook niet te bestrijden. Dan doet men elkaar geen pijn, dan zal men ook dat achterwege laten, wat anderen hindert en irritatie oproept. Iemand, die geestelijk is, zal een medechristen niet willen kwetsen, of irriteren.

Veelal wordt de zaak in de *emotionele sfeer* getrokken en wordt dan in de praktijk onoplosbaar. Pas als het bestaan van het probleem in kaart gebracht is en dat het om een andere bijbeluitleg gaat, kan men verder praten. Bij een andere theologie hoort een andere geloofsbeleving. Geloof is één ding, ervaring een ander.

Bij deze vrij ingewikkelde materie wordt de lezer aanbevolen om de tekst van de Bijbel op zich te laten inwerken en biddend te onderzoeken wat de weg is.

Een gevoelige plek . . .

De Bijbel is er duidelijk over, dat de tegenstander van God, de Satan, de gemeente aanvalt:

“want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.” (Ef. 6.12)

De vijand is erop uit christenen onderling te verdelen, en tegen elkaar uit te spelen. Zijn motto is “verdeel en heers.” De gemeente moet te gronde gericht worden, op welke manier dan ook. Als christenen dit zelf doen, des te beter.

Dit gebeurt vandaag in het bijzonder langs de weg van misleiding. Als dat lukt en gelovigen onder elkaar verdeeld raken, viert deze vijand zijn grootste triomf. De gemeente wordt dan verlamd en is niet langer in staat naar buiten een geloofwaardig getuigenis te laten horen. Men kan geen mensen in de gemeente brengen waar onderlinge verdeeldheid heerst. Op welke sluwe manier speelt de tegenstander christenen tegen elkaar uit? Daarvoor zoekt hij een gevoelige plek, die vandaag in het bijzonder in de belevings sfeer ligt zoals zang en muziek.

In het leven van de christen nemen liederen een belangrijke plaats in. Ze ondersteunen de uiting en beleving van het geloof. Daar kan de gelovige zich uitdrukken in woord en melodie. Het is een zegen, dat er mensen (geweest) zijn, die het voor ons hebben gedicht en gecomponeerd. Maar het gaat niet om de melodie, die zich lekker laat zingen. De melodie is geen hoofdzaak maar een bijkomstigheid. Elk geestelijk lied is drager van een *boodschap*, die op een bepaalde theologie gebaseerd is. Hier wordt meestal niet bij stilgestaan.

Een aantal jaren geleden is vanuit Pinksterkring de “Opwekkingsbundel” verschenen. Gaandeweg is deze zonder nadenken in vele evangelische gemeenten ingevoerd, maar lang niet door iedereen met gejuich ontvangen. Deze bundel roept vragen en spanningen op. Sommigen wijzen hem af, anderen vinden hem prachtig. Hier ligt een gevoelige plek, die om aandacht vraagt.

Dát is Evangelisch !

Hoewel er vaak door overname uit andere bundels goede liederen in de Opwekkingsbundel staan, is en blijft die van huis uit een pinkster/charismatische bundel. In een aantal gevallen draagt die een theologie uit, die in evangelische gemeenten nooit is geaccepteerd. In de analyse van wat evangelisch en wat pinkster-charismatisch is, hebben we gezien dat onder christenen over bepaalde bijbelgedeelten verschillend wordt gedacht. Al dan niet bewust, baseren tekstschrijvers hun teksten op de theologie, die zij voorstaan. Als sommige teksten in “Opwekking” niet stroken met wat in een evangelische, baptisten- of andere gemeente geloofd en beleden wordt, ontstaat een spanningsveld.

Een voorbeeld van een subtiele maar tekenende gedachte in Opwekkingslied 277 is waar gezongen wordt "Prijst de Geest, die in ons woont." Elk evangelisch christen neemt aan, dat het hier gaat om de Heilige Geest. Dat is goed gedacht.

Het bezwaar is, dat God altijd Degene is, die tegenover ons staat in de relatie Schepper-schepsel. Waar onbewust wordt uitgegaan van een *samensmelten* van God en mens kan deze gedachte tot onbijbelse mystiek leiden. Men moet bedacht zijn op een verschuivings-mechanisme. In charismatische en daarmee verwante gemeenten wordt speciale nadruk gelegd op de Heilige Geest.

In de praktijk gaat het dan niet zozeer om Zijn Persoon maar om Zijn kracht. De gelovige heeft die kracht immers nodig om te getuigen en een overwinnend leven te leven. Zo denken velen.

Door deze *verschuiving* van Christus naar de Heilige Geest, wordt vervolgens de nadruk van de Persoon van de Heilige Geest naar Zijn kracht *verschoven*. Deze opvatting is niet bijbels. In de praktijk komt de mens centraal te staan.

Misleiding ontmaskerd

Dit charismatische denken ligt dicht bij het hindoeïstische denken van de zelfverwerkelijking, die vandaag een belangrijke rol speelt in de psychologie, en ook onder evangelische christenen ingang vindt. Hier is de bijbelse weg verlaten. Hindoes geloven in de god die in de mens woont; hij is immers zelf god. New Age heeft dit denken overgenomen.

Er vallen minstens drie soorten charismatische bewegingen waar te nemen. Op een glijdende schaal komen daarin leringen voor, die steeds verder van de Heilige Schrift afvoeren en teruggaan op Gnostiek en Hindoeïsme. Een aantal charismatische leiders is zich kennelijk niet bewust, dat de New Age-beweging, die hindoeïstisch denken in zich draagt, geïnteresseerd is in vergelijkbaar denken in charismatische groepen. Het gevaar bestaat dat de charismatici zichzelf overschatten. Ze zijn blind voor het feit, dat New Age het standpunt huldigt, dat het Christendom zich bij het New Age-denken moet aanpassen of verdwijnen. Het Christendom is de oude cocon, die afgedankt moet worden om de New Age-vlinder de vrijheid te geven.

Hoewel wij zijn theologie niet onderschrijven is het interessant te letten op wat prof. H. Berkhof tientallen jaren geleden opmerkte,. Hij wees op de oerchristelijke verkondiging :

"Laat niemand u misleiden, op welke wijze ook, want eerst moet de afval komen en de mens der wetteloosheid zich openbaren, de zoon des verderfs de tegenstander, die zich verheft tegen al wat God of voorwerp van verering heet, zodat hij zich in de tempel Gods zet, om aan zich te laten zien, dat hij een god is." (2 Thess.2.3)

Spreken over de antichrist was voor Paulus een fundamentele geloofswaarheid.

"Herinnert gij u niet, dat ik, toen ik nog bij u was, u dit meermalen gezegd heb?" (2 Thess. 2.5)

Berkhof zegt, dat wij daar ver vanaf zijn geraakt. Het wezen van de anti-christelijke macht is dat de mens zichzelf tot god maakt. Paulus had het over de afval, daarna over de verblinding.

"En daarom zendt God hun een geest van dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven, opdat allen worden geoordeeld, die de waarheid niet ge-loofd

hebben, doch een welgevallen hebben gehad in de ongerechtigheid.” (2 Thess. 2.11)

Dit oordeel voltrekt zich voor onze ogen. De zelfvergoding van de mens en de verblinding waar velen in vastzitten en dat zelf niet onderkennen.

We hebben het persoonlijke getuigenis van Ds. Alan Morrison en Peter Watson, twee voormalig leidinggevende aanhangers van New Age, die in een charismatische gemeente tot bekering kwamen. Tot hun ontsteltenis kwamen zij daar dezelfde verschijnselen tegen als in New Age.

De Antichrist openbaart zich in de gemeente. Zijn werkterrein ligt in het christelijke kamp, hij stuurt aan op de ontplooiing van de pseudo-gemeente, de grootste antichristelijke macht. Christus staat niet meer centraal.

Deze pas bekeerde christenen ontdekten in de charismatische gemeente, waar ze tot geloof waren gekomen, dat men bezig was met "de Geest, die in ons woont."

Er werd meer aandacht aan de kracht van de Heilige Geest dan aan Zijn Persoon besteed. Daarop hebben ze deze gemeente onmiddellijk verlaten. Ze zagen daar de zelfvergoding van de mens en ontmoetten de onwil om de waarheid te horen en de verblinding te erkennen.

Ze waarschuwen nadrukkelijk voor deze verwoestende geestelijke ontwikkelingen in evangelische gemeenten. Christenen worden opgeroepen om waakzaam te zijn, om te letten op de tekenen der tijden, inclusief de misleiding, die hier ontrafeld is.

Over het algemeen zijn evangelische christenen van deze tactiek niet op de hoogte. Ze interesseren zich ook (meestal) niet voor zaken, die buiten hun geloofsgemeenschap liggen. Ze vergeten echter, dat de vijand zich nadrukkelijk wel voor hen interesseert.

Voor evangelische gemeenten, waaronder we ook baptistengemeenten verstaan, is deze onachtzaamheid bijzonder gevaarlijk. Geestelijke leiders, predikanten, ouderlingen en oudsten dragen hier een grote verantwoordelijkheid.

Behalve dat we van het verleden moeten leren, moet alles aan de Heilige Schrift getoetst worden. Daartoe behoort niet alleen de prediking maar ook de liederen, die gezongen worden. Als deze met Gods Woord in strijd zijn, in welke bundel ze ook staan, dienen ze gemeden te worden.

Er wordt een niet opvallende maar doorwerkende verwarring ingebouwd als de predikant het ene predikt en de gemeente het andere zingt. Dit wreekt zich vroeg of laat.

In evangelische gemeenten staat Jezus Christus met zijn lijden, sterven, opstanding en wederkomst centraal. In charismatische kringen wordt de persoon van Christus door de Heilige Geest verdrongen en wordt deze op de voorgrond geplaatst.

Een engel des Heren sprak tot Filippus voor de komende ontmoeting met de kamerling uit Morenland, die een bezoek aan Jeruzalem gebracht had.

“en hij was op de terugweg en las, in zijn wagen gezeten, de profeet Jesaja. En de Geest zeide tot Filippus: Treed toe en voeg u bij deze wagen.” (Hand. 8.28-29)

Filippus vroeg hem of hij begreep wat hij las.

“En de kamerling antwoordde, en zeide tot Filippus: Ik vraag u, van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf of van iemand anders? En Filippus opende zijn

mond, en uitgaande van dat schriftwoord, predikte hij hem Jezus.”(Hand. 8.34-35)

Hoewel de Heilige Geest de opdracht gaf lezen we dat Filippus hem Jezus predikte. Hij zei niet "de Heilige Geest heeft tot mij gezegd."

Zo ook corrigeert Paulus in zijn brief de zeer charismatische gemeente van Corinthe aan welke hij schreef: *"doch wij prediken een gekruisigde Christus," 1 Cor. 1.23.* Dit wil niet zeggen, dat de Heilige Geest niet belangrijk is of geen aandacht verdient. Integendeel!

"Maar, Hij (de Heilige Geest) zal Mij (Jezus) verheerlijken want Hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen." Joh. 16.14.

In charismatische kringen vindt men het vaak geestelijker om de Heilige Geest centraal te stellen dan Christus. Dit is tegen de Heilige Schrift en tegen de mening des Geestes.

In veel Opwekkingsliederen herkent men dit charismatisch denken, dat niet overeenstemt met de Bijbel. Zo verstaan wij de Heilige Schrift niet en zo hebben wij het nooit beleden. Dit hoort niet bij evangelische en baptisten gemeenten.

Bijbel - Geloof - Beleving - Cultuur – Identiteit

Voordat we toekomen aan de bespreking van cultuur in het evangelische kamp wordt verwezen naar de sociale en culturele ontwikkelingen in de samenleving. Sinds de jaren 60 is er een tot nog toe onbekende jeugdcultuur ontstaan.

Filosofisch en psychologisch denken hebben deze cultuur bevorderd. Ook christenen ondergaan daarvan de invloed. Door de kille praktisch godloze maatschappij, die met de dag harder en individualistischer wordt, is een ervarings-armoede ontstaan.

De moderne, en in het bijzonder de jonge mens, is op zoek naar harmonie, een beleven van iets innerlijks, iets warmes. Men wil behoren tot ... Hij is op zoek naar een identiteit. Dit zoeken is herkenbaar aan uiterlijke verschijnselen. Als men voetbalsupporters in actie ziet, die een overwinning verwachten of vieren, gaan de armen omhoog, velen zwaaien daarbij de handen als in trance heen en weer. Bij pop- en rockconcerten en houseparties ziet men hetzelfde. Op de Turkse televisie treft men amusementsprogramma's aan waar de overwegend jeugdige bezoekers met hun armen omhoog meezwaaien op de maat van de muziek. Op dezelfde televisie zijn ook moslims te zien, die bij hun godsdienstige beleving de handen opheffen.

Het is ook te zien in de "*charis-magische*" genezings-bijeenkomsten van Jomanda. In de wereld, in de sport, in het amusement, zowel in als buiten Europa, ziet men zonder onderscheid massa's mensen iets beleven en daaraan heupwiegend en zwaaiend met opgeheven handen deelnemen.

Dit verschijnsel heeft niets met geestelijk leven van Christusbelijdende gelovigen te maken. Het kan onmogelijk dienen als bewijs van geestelijke volwassenheid. Dit wil niet zeggen, dat christenen, die menen zich op deze manier te moeten uiten niet geloven, dat ze niet in alle oprechtheid verlangen de Heer te dienen. Hiermee wordt wel gezegd dat de uiterlijke verschijnselen op zichzelf niets bewijzen.

Daaraan valt de volheid van het innerlijk geestelijk leven niet af te meten. Die volheid valt evenmin af te meten aan calvinistische ingetogenheid. Om elkaar goed te

begrijpen, moet zeer duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen geestelijk leven en de fysieke uiting ervan.

Vanuit zending en evangelisatie is ruimschoots bewezen, dat men niet vrijblijvend verschillende culturen met elkaar kan vermengen zonder dat dit tot (grote) moeilijkheden leidt. Aan zo'n poging moet men zelfs niet beginnen. Waar vandaag geklapt wordt en handen worden opgeheven is het een uiting, die vanuit de huidige jeugdcultuur is overgenomen, maar die geen bewijs is van een bijbels verantwoorde geloofsbeleving in evangelische gemeenten. Er zijn gelovigen, die bijeenkomsten bezoeken waar een dergelijke charismatische beleving wordt ervaren. Als ze terugkomen in hun eigen gemeente, missen ze in hun "ervaring" het charismatische "stukje blijdschap." Ze willen die beleving ook in de eigen gemeente zo graag meemaken. Voortaan moet het daar ook kunnen. Dit stuit dan op verzet. Vanuit de Bijbel en het daaruit voortvloeiende belijden in evangelische gemeentes wordt "nee" tegen de charismatische theologie en beleving gezegd. Daar gelooft en beleeft men het anders waardoor kortsluiting ontstaat. Gelovigen in evangelische gemeenten verzetten zich niet tegen de blijdschap van de geloofsbeleving. Lang voor de pinkster- en later de charismatische bewegingen ontstonden noemde men deze "vrolijk-orthodox." Hier botsen twee verschillende soorten geloofsbeleving, die elk een andere theologische achtergrond hebben. Er treedt een andere identiteit naar voren, men herkent elkaar niet. Er ontstaat een gevoel van onbehagen, er ontstaat irritatie. Die ontstaat door onwetendheid en onbegrip.

Zoals gezegd heeft elke gemeente een eigen identiteit. Vanuit de Bijbel komen mensen tot geloof. Dat geloof brengt een beleving met zich, die een herkenbare cultuur vormt waaruit een herkenbare identiteit voortkomt.

Bij evangelischen is in de loop van meer dan 150 jaar een vorm ontstaan, waaraan de gemeente herkenbaar is. De nauwelijks 20 jaar oude charismatische cultuur is duidelijk anders. Door hun oorspronkelijk verschillende theologische uitgangspunten laten deze culturen zich niet met elkaar verzoenen. Als dat toch geprobeerd wordt, ontstaat er wrijving over uiterlijke vormen, zonder dat men aan de dieper liggende oorzaak toekomt.

Als die niet onderkend wordt gaat men emotioneel op elkaar afreageren. Als het gezonde verstand niet aan het woord komt, is een oplossing bij voorbaat uitgesloten.

Tenzij men zich laat meeslepen door de Vierde golf, die niets oplost, maar de gemeente opslokt in een charismatische draaikolk. Uit de volgende paragraaf zal blijken waarom het belangrijk is om bij deze dingen stil te staan.

De Vier Golven

De Eerste Golf is de pinksterbeweging; de Tweede Golf is de Oecumenisch-charismatische beweging in de grote kerken. De Derde golf is de neo-evangelisch charismatische beweging van John Wimber binnen het evangelische kamp, met de geruchtmakende "Toronto Blessing" als een van de meest geruchtmakende maar onverteerbare vruchten. Dat de ontwikkelingen niet stilstaan blijkt uit het verschijnen van een Engels boek getiteld *Fourth Wave: De Vierde Golf*. De schrijver David Pawson is voorstander van éénwording van Evangelischen en Charismatischen. De beide bewegingen moeten in elkaar opgaan, vindt hij. Het moet zover komen dat evangelisch en charismatisch hetzelfde betekent. Pawson laat zijn lezers niet in het onzekere over ontwikkelingen van de charismatische bewegingen. Intussen is de Vierde Golf komen aanrollen. De vraag is of charismatischen - of zij die zich daarmee verwant voelen of sympathiseren - en evangelischen gereed zijn om één te worden.

Die ontwikkeling wordt door de charismatische Pawson zelf aangegeven. Er is een nieuw begrip namelijk dat van het verschuivingsproces en het ontwikkelt zich als volgt. "De pinksterbeweging, de Eerste Golf, (1906) veroorzaakte bij evangelische christenen argwaan. De oecumenisch-charismatische beweging, de Tweede Golf, (1960) ontmoette een zekere verdraagzaamheid. Bij de neo-evangelisch charismatische beweging, de Derde Golf, (1984) binnen het evangelische kamp, is de ontwikkeling uitgegroeid tot een coalitie, een soort verbond. De Vierde golf (1993) luidt de slotfase van de ontwikkeling in. Het gaat nu om integratie, éénwording. Voor de oplettende waarnemer voltrekt zich hier een verschuivingsproces met steeds kortere tussenpozen -1906-1960-1984-1993. Dit proces nadert thans zijn voltooiing. In Engeland hebben deze vier opéénvolgende golven er inmiddels voor gezorgd, dat meer dan de helft van de evangelische gemeenten in het charismatische kamp is terechtgekomen. Hierbij moet ook gedacht worden aan andere ontwikkelingen.

Zo b.v. de wijdverbreide Alpha-cursus, Promise Keepers (Mannen in Beweging), Willow Creek activiteiten en de oecumene van het hart, waarvoor de Evangelische Omroep zich sterk maakt. (*Visie* Week 14, 2-8 April 2000, pp. 18-19) Dat de Vierde Golf ook in Nederland doorwerkt mag blijken uit een aankondiging in *Visie*, week 16 van 16-22 April 2000.

De Pinksterconferentie van Stichting Opwekking had voor haar 30-jarig bestaan als sprekers "onder meer de Engelse bijbelleraar ds. David Pawson en prof. dr. W.J. Ouweneel." uitgenodigd, (pag. 7) Wie Pawson is, wordt niet vermeld, maar dat willen we u straks toch verklappen.

Men kan er de ogen toch niet voor sluiten, dat evangelische gemeenten ergens onderweg hun eigen geloofsidentiteit (bezig zijn te) verliezen. Die evangelische gemeenten worden in een glijdend proces in de charismatische golfstroom verzwolgen.

Als dit proces zich doorzet, kan men binnen afzienbare tijd niet meer van evangelische- of baptisten- maar alleen nog van charismatische gemeenten spreken. Dit bedoelt Pawson als hij vindt dat evangelisch en charismatisch hetzelfde is.

Wie denkt, dat dit in zijn of haar gemeente niet kan gebeuren, of dat de gemeente, als het niet meer bevalt, op het traject onderweg nog wel kan uitstappen, begaat een ernstige vergissing.

De Baptist Pawson is zelf door dat proces heengegaan. Hij kwam uit het Methodisme, dat de wieg van de Pinksterbeweging was. Nadat hij charismatisch geworden was heeft hij zich ingezet om evangelischen en charismatischen één te maken. Hij leert ons een les, die wij als evangelischen (misschien) zijn vergeten.

"In charismatische kringen komt, net als bij andere geloofsgemeenschappen, (geloofs-) beleving voort uit overtuiging." "De meeste gewone mensen leren hun doctrine door wat ze zingen."

Deze opvattingen zetten zich vast in het denken. Als dat bij kinderen en jongeren gebeurt, blijft hen dat een levenlang tot in hoge ouderdom bij, net als nu bij mensen die met psalmen, gezangen en Joh. de Heer zijn opgevoed. Zo'n liederenschat is in crisistijd een steun voor het geloof. Als die dan niet bijbels gefundeerd is

Op elke kerkeraad rust de verantwoordelijkheid er op toe te zien, dat de prediking bijbels verantwoord is. Dit betekent, dat vanaf de kansel niet het ene gepredikt kan worden, terwijl de gemeente het andere zingt, dat er haaks op staat. Daarom moet de inhoud van prediking en liederen theologisch op elkaar afgestemd zijn. Ze mogen

elkaar niet tegenspreken; het lied moet de prediking ondersteunen en versterken, niet ondermijnen, nog minder tegenspreken. We kunnen niet op onze gevoelens afgaan.

".... Jezus zeide tot hem: Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart, en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand." (Matth. 22.37)

Dat wil zeggen met al onze menselijke capaciteiten van hoofd en hart. De Heilige Schrift spreekt ons in alle ernst aan.

"Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis" (Hos.4.6a) "zo komt het volk dat geen inzicht heeft ten val."(Hos. 4.14)

De profeet Daniel trachtte inzicht te verkrijgen en werd er voor geprezen.

"... Want van de eerste dag af, dat gij uw hart erop gezet hadt om inzicht te verkrijgen en om u voor uw God te verootmoedigen, zijn uw woorden gehoord, ..." (Dan. 10.12)

Het goede ligt niet in het nieuwe, ook niet in het oude. Het goede ligt in het ware, dat we telkens opnieuw vanuit de Heilige Schrift moeten verwoorden in de tijd en situatie waarin we leven. Daarbij mogen we een eigen gezicht, een eigen identiteit hebben, en waarom niet ook een eigen evangelische en baptisten- gemeentelijke cultuur, waarbij het blijft gaan om de kern, zoals de apostel Paulus aan zijn metgezel Timotheüs schreef :

"Bewaar door de de Heilige Geest, die in ons woont, het goede, dat u is toevertrouwd." 2 Tim. 1.14.

Daaraan houden wij vast. Dát is Evangelisch.

Het is van groot belang, dat we vasthouden, wat ons is overgeleverd, wetend van wie wij het hebben ontvangen. Behalve het kennen van de Bijbel is het nodig om te weten hoe die toegepast moet worden in situaties, die we elke dag tegenkomen. We moeten ons afvragen of alles wat we te horen krijgen wel bijbels is, of dat het om opvattingen gaat van mensen, die vinden dat de Bijbel dit of dat zegt. Traditie is goed, maar die bijbels verantwoord zijn.

Enkele praktische voorbeelden

Ze zijn al wat ouder, maar maken duidelijk waar het om gaat. We kunnen als gemeente onmogelijk een tweesporen beleid voeren zoals de E.O. In *Visie* van 24 Dec. 1995, no. 52/1 pp. 92-93 staat een artikel, dat de leer van een charismaticus afwijst. Op p. 149 wordt een advertentie opgenomen voor programma's, waarin men kan beleven, wat op pp. 92-93 wordt afgewezen.

Een ander voorbeeld.

Er zijn mensen, die werken bij de E.O. Ze stonden ook in het nieuwe charismatische *Power Magazine*, p. 14 waarin Rodney Howard Browne met zijn wilde Toronto-Blessing wordt verheerlijkt. Dat zijn de feiten. In een plaatselijke gemeente kan men niet op twee golflengtes opereren.

Deze brochure is mede bedoeld als opheldering van een probleem waarmee velen worstelen. De dringende vraag is, hoe het toch komt, dat zoveel onderlinge misverstanden in evangelische gemeenten bestaan. In plaats dat de vraag op grond van feiten geanalyseerd wordt, komt het gesprek vaak in de gevoels sfeer te liggen.

Dit leidt er toe, dat broeders en zusters in Christus *emotioneel* op elkaar afreageren en er kortsluitingen ontstaan.

Hoewel er vroeger nooit aandacht aan besteed is komen achteraf dezelfde verschijnselen voor bij sommige liederen uit de bundel van Joh. de Heer.

Zoiets komt ook voor in Gez. 292 waarvan het eerste couplet eindigt met de zin “schoon ‘t ons toegerekend blijft.” (ook Joh. de Heer, no. 406.1). Men vraagt zich af, wat er dan wel toegerekend blijft. Als zonde en schuld door de Heiland zijn betaald, wordt en blijft niets toegerekend. Ik zing het dan ook niet.

Als o.a. Joh. de Heer 541.2 spreekt van “een doop met vuur” is dit gebaseerd op de pinksteropvatting van de Geestesdoop na bekering en los van wedergeboorte. Die doop wordt verstaan als een *bekrachtiging van ons geestelijk leven*. Vanuit de Heilige Schrift geloven wij, dat de Geestesdoop te maken heeft *met de inlijving van de gelovige in het Lichaam van Christus*, 1 Cor.12.13.

Door deze theologische tegenstrijdigheden ontstaan onoverbrugbare verschillen onder christenen. Het verschillend verstaan van de Bijbel leidt tot een verschillende geloofsbeleving. Zonder dat men zich daarover hoeft op te winden, moet dit nuchter onder ogen gezien worden.

De bundel pinksterbundel Opwekking weegt inhoudelijk niet op tegen de Psalmen- en Gezangenbundel; met Joh. de Heer erbij zijn er 1522 liederen met naar schatting niet minder dan 5000 coupletten.

Bij invoering van nieuwe liederen moet de inhoud afgestemd zijn op de Bijbel bij het licht, dat wij daarop hebben.

Als in prediking en zang verschillende theologieën elkaar tegenspreken, ontstaat er bij de gelovige, vaak onbewust, innerlijk verwarring, waardoor hij in geestelijke problemen komt. Het is de verantwoordelijkheid van kerkenraad en predikant hiervoor te waken. De Psalmen en Gezangen, die we hebben behoren tot de schat van de kerk der eeuwen. Helaas wordt onze tijd gekenmerkt door taalverarming. De betekenis van bepaalde uitdrukkingen of woorden is onbekend geraakt. Dit leidt tot gebrekkige communicatie, ook in de kerk. Als we de Bijbel en de inhoud van de Psalmen, Gezangen en liederen willen verstaan, die we zingen, is het nodig, dat we de taal leren verstaan waarin deze geestelijke waarheden worden uitgedrukt.

De Nederlandse taal is een taal, die doortrokken is van bijbelse uitdrukkingen. Velen herkennen die vandaag niet meer, maar in de hedendaagse turbotaal zijn daar geen vervangende woorden voor. Wie naar het buitenland gaat, moet een vreemde taal leren. Daarvoor is tijd, studie en inspanning nodig. Wie een of andere vakstudie maakt, moet de taal leren, die bij dat vak hoort. Ik hoor de student al bij de leraar klagen, dat die taal onbegrijpelijk of oubollig is. Nee, hij moet zich inspannen om die taal onder de knie te krijgen. Dit is allemaal logisch. Dit doet de student omdat het om zijn (aardse) toekomst gaat. Maar wanneer het over de taal van de Bijbel gaat duikt er ineens een andersoortige logica op. De zielige klacht is, dat de Bijbeltaal zo moeilijk is. Zou die taal dan niet geleerd moeten worden? Inspanning, studie, oefening, is er allemaal niet bij. Daar steekt men geen tijd in. Nu even nuchter! In de Bijbel gaat het niet alleen maar om een aards en *tijdelijk*, maar om een *eeuwig* belang. Is het niet normaal en vanzelfsprekend, dat men zich inspent om die taal te leren beheersen? In het moderne verpieterde Nederlands is geen woord te vinden, dat bijv. het bijbelse begrip ‘gerechtigheid’ dekt. Men probeert de Bijbel naar de mensen te brengen. Met popi-jopie Nederlands worden God en Zijn dienst gepopulariseerd. Het is de verkeerde weg: de mensen moeten naar de Bijbel

gebracht worden. Een predikant vertelde mij eens, dat twee jongens van zijn catechisatie met elkaar in gesprek waren. De dominee had gezegd, dat Christus voor ons pleit bij de Vader. De een vroeg aan de ander, wat is dat pleiten??? Nou, was het antwoord: Hij is pleite, foetsie! Moet je nu lachen of huilen? Ik denk huilen.

De meest effectieve Bijbelverkondiging is, die waarbij de gelovige in de samenleving aan zijn tijdgenoot voorleeft, wat de Bijbel leert en bedoelt. Aan de vruchten kent men de boom. Als ik nu tussen een van de drie moet kiezen, houd ik het maar op Evangelisch.